

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 13.06.1984, sp. zn. 2 Tzf 1/84, ECLI:CZ:NS:1984:2.TZF.1.1984.1

Číslo: 26/1985

Právní věta: III. Byl-li obžalovaný uznán vinným přípravou k trestnému činu spáchanému za okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby a tato vyšší trestní sazba byla použita, nelze současně snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici vyšší trestní sazby podle § 40 odst. 2 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 13.06.1984

Spisová značka: 2 Tzf 1/84

Číslo rozhodnutí: 26

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Ukládání trestu

Předpisy: 140/1961 Sb. § 40 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 26/1985 sb. rozh.

III. Byl-li obžalovaný uznán vinným přípravou k trestnému činu spáchanému za okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby a tato vyšší trestní sazba byla použita, nelze současně snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici vyšší trestní sazby podle § 40 odst. 2 tr. zák.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR z 13. 6. 1984 sp. zn. [2 Tzf 1/84.](#))

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSSR, Nejvyšší soud ČSSR zrušil usnesení Nejvyššího soudu SSR ze dne 20. září 1983 sp. zn. 3 To 62/83 ve výroku, jímž byla trestní věc obviněného Š. M. vrácena k došetření prokurátorovi podle § 260 tr. ř. a přikázal krajskému soudu v Košicích, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem krajského soudu v Košicích ze dne 1. června 1983 sp. zn. 2 T 9/83 byl obviněný Š. M. uznán vinným přípravou k trestnému činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 7 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. c), odst. 4 tr. zák. a podle § 132 odst. 4 a § 40 odst. 2 tr. zák. byl odsouzen k trestu odnětí svobody na tři a půl roku, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do druhé nápravně výchovné skupiny.

Uvedeného trestného činu se podle výroku rozsudku dopustil tím, že jako znalec požádaný koncernovým podnikem Elektrárň Vojany o ocenění nemovitostí na parcelách č. 1456 a 1457, kat. území Malé Kapušany, které tento podnik hodlal koupit od manželů D. a A. H., ocenil nemovitosti úmyslně částkou značně překračující platné předpisy o oceňování nemovitostí a že jen pro okolnosti nezávislé na vůli obviněného nedošlo k podpisu kupní smlouvy s cenou vysoko přemrštěnou a ke škodě na majetku v socialistickém vlastnictví ve výši nejméně 110 766,68 Kčs.

Nejvyšší soud Slovenské socialistické republiky k odvolání obviněného usnesením ze dne 20. září 1983 sp. zn. 3 To 62/83 rozsudek krajského soudu v Košicích zrušil a podle § 260 tr. ř. věc vrátil k došetření krajskému prokurátorovi.

Proti tomuto usnesení podal ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. generální prokurátor ČSSR v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona. Vytýká Nejvyššímu soudu SSR, že porušil zákon v ustanovení § 260 tr. ř., protože po zrušení rozsudku krajského soudu v Košicích nebyly splněny podmínky pro vrácení věci k došetření prokurátorovi. Poukazuje na to, že Nejvyšší soud SSR svůj postup náležitě nezduvodnil a že jím uváděné požadavky na došetření se týkají spíše hodnocení důkazů a posuzování právních otázek. Jde tedy o úkony, jejichž provedení přísluší soudu.

Nejvyšší soud ČSSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že zákon byl porušen v tom směru, jak bylo vytýkáno ve stížnosti pro porušení zákona.

Podle odůvodnění rozsudku krajského soudu spočíval skutek obviněného v tom, že při zpracování svého posudku:

1. Nesprávným hodnocením několika znaků spolurozhodujících pro zařazení rodinného domku stojícího na shora uvedených pozemcích (střechy, záchodu, prádelny, sklepa a garáže) úmyslně zařadil domek do I. třídy, ač při správném hodnocení těchto znaků měl být zařazen do II. třídy. Rozdíl v ocenění domku činí nejméně 72 709,68 Kčs.
2. Nesprávným popisem a hodnocením studny, jako by šlo o studnu vrtanou, ač ve skutečnosti šlo o studnu kopanou a dále nesprávným uvedením její hloubky o 4 metry úmyslně dosáhl její vyšší ocenění o 4182,- Kčs.
3. Nesprávným zvýšením počtu višní na pozemku o dva kusy, švestek o 33 kusů a vinných keřů o 22 kusů úmyslně nadhodnotil cenu porostů o 6954,- Kčs.
4. Uliční plot vysoký jen 150 cm úmyslně zařadil do I. třídy ač k tomuto zařazení by výška uličního plotu musela činit nejméně 180 cm. Rozdíl činil 5775,- Kčs.
5. Oplocení zahrady, které bylo bez podezdívky, úmyslně zařadil do II. třídy, ač mělo být správně zařazeno do III. třídy. Rozdíl v ocenění činil 21 146,- Kčs.

Nejvyšší soud SSR ve svém usnesení především vytýká krajskému soudu, že vycházel jen ze závěrů svědka ing. S., CSc., uvedených v jeho písemném posudku, který vypracoval v souvislosti s převodem nemovitostí. Poukazuje na to, že tento svědek je na věci zainteresovaný v tom smyslu, že podle jeho posudku byla určena cena nemovitostí, za kterou také byla prodána. Přitom jeho posudek je také při určení rodinného domku do kvalifikačních tříd v rozporu s tím, co později uvedl ve své výpovědi, a zejména pak je v rozporu s posudkem ing. G. B., který byl jako znalec přibrán v přípravném řízení. Tyto rozpory nebyly vysvětleny, a to podle názoru Nejvyššího soudu SSR zpochybňuje správnost závěrů o tom, že jednání obviněného při nesprávném zařazení domku do I. třídy bylo úmyslné, zejména když před vydáním vysvětlivek Slovenského cenového úřadu a ministerstva financí SSR k některým ustanovením vyhlášky těchto orgánů č. 47/1969 Sb., o cenách staveb v osobním vlastnictví

a o náhradách při vyvlastnění nemovitostí (dále jen vyhlášky) mohly být některé sporné znaky nemovitostí zařazeny do vyšší, příznivější třídy. Rozpory v zařazení kvalifikačních znaků rodinného domku bude podle názoru Nejvyššího soudu SSR třeba odstranit výsledkem a vzájemnou konfrontací obviněného, svědka ing. S., CSc., a znalce ing. G. B.

Nejvyšší soud SSR zpochybňuje závěry krajského soudu o úmyslném jednání obviněného, i pokud jde o další části nemovitosti. I zde označil dokazování jako neúplné.

U studny považuje za potřebné z hlediska prokázání, že škoda byla způsobena úmyslně, zkoumat, zda obviněný mohl spolehlivě zjistit, zda obviněný mohl spolehlivě zjistit, zda šlo o studnu kopanou či studnu vrtanou. Poukazuje na obhajobu obviněného, že z průměru studny to nemohl zjistit, protože on sám viděl vrtané s větším průměrem, než byl průměr studně na uvedené nemovitosti a že i vrtané studně připouští zapuštění betonových skruží. Názory ing. S., CSc., a ing. G. B. o možném průměru vrtaných studní nejsou shodné. Nejvyšší soud SSR proto požaduje, aby v přípravném řízení bylo od příslušné organizace, která se zabývá touto činností, vyžádáno vyjádření k této otázce a prověřena takto obhajoba obviněného. Pokud jde o hloubku studně, je třeba zjišťovat i okolnost, zda studna nemohla být zanesena a zda se tím její původní hloubka nezmenšila, když svědek D. H. uvedl, že celkem bylo do studny založeno 16 betonových skruží.

Pokud jde o porosty, je podle názoru Nejvyššího soudu SSR třeba, aby znalec ing. G. B. konkretizoval, pokud k tomu má ještě podklady, jaké rozdíly zjistil v počtu porostů proti posudku obviněného a svědka ing. S., CSc. Znalec byl na místě samém, porosty tedy spočítal, ovšem je chyba, že neuváděl jejich počet a ve kterých druzích i jaké rozdíly zjistil. Tímto způsobem a výsledkem informovaných osob organizace, v jejíž správě je v současné době celá nemovitost, bylo by možno prověřit, zda šlo o takové nadsazení ze strany obviněného, zejména u švestek a vinných keřů, které by vylučovalo jeho obhajobu v tom směru, že se jen zmýlil při počítání. Jinak je ještě potřebné dodatečně vyslechnout svědka D. H. k tomu, zda souhlasí počet porostů uvedený v posudku ing. S., CSc., se skutečným stavem.

Nadto požaduje Nejvyšší soud SSR i připojení originálu nebo opisu kupní smlouvy ze srpna 1978.

Se závěry Nejvyššího soudu SSR lze souhlasit potud, že rozsudek krajského soudu v Košicích byl vadný a bylo nutno jej v celém rozsahu zrušit.

Krajský soud v Košicích správně zjistil, že obviněný jako znalec dne 30. 7. 1978 ocenil nemovitosti manželů H. na cenu 421 128,- Kčs. Toto ocenění provedl na objednávku koncernového podniku Elektrárň Vojany s tím, že tato organizace nemovitosti za stanovenou cenu odkoupí. K tomu však nedošlo, neboť o správnosti posudku vznikly pochybnosti. Byl opatřen nový posudek od ing. S., CSc., a nemovitost byla od manželů H. odkoupena za cenu stanovenou tímto posudkem ve výši 286 263,- Kčs.

Skutkové závěry krajského soudu o tom, že posudek, který zpracoval obviněný při ocenění nemovitostí, neodpovídá zásadám vyhlášky téměř v celé části, ve které se liší od posudku vypracovaného ing. S., CSc., a že tuto nesprávnost způsobil obviněný úmyslně, aby obohatil manžele H., jsou pochybné a nepřezkoumatelné.

Pokud jde o ocenění rodinného domku, Nejvyšší soud SSR správně poukazuje na to, že se krajský soud dostatečně nevypořádal s některými okolnostmi uváděnými svědkem ing. S., CSc., v jeho výpovědi a zejména se závěry znaleckého posudku ing. G. B. Výše ohodnocení rodinného domu je do značné míry závislá na jeho zařazení do jedné ze čtyř kvalifikačních tříd. Rozhodné pro ně je, do jaké třídy jsou zařazeny znaky uvedené ve vyhlášce (např. zdivo, podlahy, sklepy, okna). Obviněný ve svém posudku zařadil do I. třídy 14 znaků z 21, tj. dvě třetiny všech posuzovaných znaků, což podle

vyhlášky postačuje k zařazení celé stavby do I. třídy. Znalec ing. G. B. zařadil do I. třídy 13 znaků (v hlavním líčení k 12 znakům z písemného posudku připojil ještě garáž), z nichž 11 bylo shodných jako v posudku obviněného. Přitom u dalších tří znaků (střecha, záchod a sklep), které na rozdíl od obviněného zařadil jen do II. třídy, připustil, že před vydáním vysvětlivek Slovenského cenového úřadu a ministerstva financí SSR ze dne 22. 12. 1980 k vyhlášce někteří znalci přistupovali u sporných znaků jako obviněný. Vyhláška takový výklad podle jeho názoru připouštěla. U znaků střecha a záchod stejný názor zastává i svědek ing. S., CSc. Znalec přibraný v této věci tak vlastně připustil, že zařazení rodinného domku do I. třídy, jak je provedl obviněný, nebylo v době, kdy posudek vypracoval, v rozporu s ostatními předpisy. Posouzení, zda zařazení jednotlivých znaků i celého domu do kvalifikačních tříd, jak je provedl obviněný, odpovídá vyhlášce, je otázkou právní a přísluší zcela orgánům činným v trestním řízení, a tedy i soudu. S uvedenými názory znalce a svědka se však bylo nutno při odůvodnění závěru o nesprávnosti této části posudku obviněného vypořádat. Krajský soud měl probrat otázku správnosti zařazení všech znaků jednotlivě a podrobně své právní názory vysvětlit.

Způsob, jak zařadil jednotlivé znaky znalec ing. G. B. a svědek ing. S., CSc., a zejména jejich vysvětlení, jak v době posuzovaného činu byla vyhláška vykládána znalci, má ještě větší význam pro posouzení subjektivní stránky činu obviněného. Obviněný kromě své první výpovědi z 31. srpna 1982, v níž připustil, že vědomě nesprávně zařadil do I. třídy znaky zdivo a záchod, ve všech dalších výpovědích tvrdil, že při zařazení znaků postupoval podle svého přesvědčení správně tak, jak podle jeho odborných znalostí dovozovala vyhláška. Při zhodnocení této obhajoby nelze pominout zjištění, jak v té době vykládaly vyhlášku ostatní znalci.

Krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí tvrdí, že při svých závěrech vycházel z výpovědi obviněného, kterou učinil dne 31. srpna 1982. Jeho závěry o počtu i druhu znaků, které zařadil obviněný do I. třídy vědomě nesprávně, jsou však s tímto tvrzením v rozporu. Jak již bylo uvedeno, obviněný doznal, že úmyslně nadhodnotil znaky zdivo a záchod, kdežto krajský soud dovodil, že to bylo u znaků střecha, garáž, záchod, prádelna a sklep. Krajský soud se také nevypořádal s obhajobou obviněného učiněnou v jeho dalších výpovědích, když uváděl, že původní doznání není pravdivé, že k němu byl psychicky donucen.

Pokud jde o posouzení přesvědčivosti původního doznání obviněného, je třeba ještě zdůraznit skutečnost, že právě u těch znaků, u kterých připustil úmyslně nesprávné zařazení do první třídy, nebylo v době vyhotovení posudku vzhledem k nejasnosti vyhlášky jednoznačně zřejmé, že by do této skupiny nepatřily. Naopak u znaku záchod připouští znalec ing. G. B. i svědek ing. S., CSc., že jej bylo možno před vydáním vysvětlivek k vyhlášce do I. třídy zařadit. Znak zdivo zařazuje znalec do I. třídy i v současné době.

Při hodnocení subjektivní stránky činu obviněného u zařazení rodinného domu do I. třídy, se měl krajský soud zabývat i obhajobou obviněného, že kdyby některé znaky zařadil do I. třídy úmyslně nesprávně, neuváděl by v písemném posudku jejich správný popis, ze kterého muselo být při kontrole posudku zřejmé, že zařazení znaku je nesprávné. Velmi významné je i tvrzení svědka ing. S., CSc., že obviněný neměl pro znalecké ohodnocování nemovitostí potřebné odborné předpoklady. V odůvodnění svého rozsudku krajský soud také nevysvětlil, proč neuvěřil obhajobě obviněného, že garáž zařadil do posudku dvakrát jen omylem proto, že měl k vypracování posudku málo času.

Rozhodnutí krajského soudu je nepřezkoumatelné i pokud jde o jeho závěry o nesprávnosti ocenění ostatních částí nemovitostí, studny, porostů a plotů, a to zejména pokud jde o závěr, že ocenění bylo provedeno obviněným úmyslně nesprávně. Obviněný ani ve své první výpovědi z 31. srpna 1982 nepřipustil, že by u těchto položek nadhodnocoval cenu vědomě. Jestliže k nějaké nesprávnosti došlo, bylo to proto, že měl na opatření podkladů pro svůj posudek velmi málo času a vycházel také někdy jen z údajů majitele celé nemovitosti svědka H. Na tuto obhajobu krajský soud v odůvodnění svého

rozhodnutí dostatečně nereagoval. Jeho obecný odkaz na to, že při svých závěrech vycházel z první výpovědi obviněného, těmto závěrům neodpovídá. V této souvislosti je třeba připomenout důležitou skutečnost, kterou bylo také třeba zvážit, že se totiž obviněný dopustil chyb i v opačném smyslu, kdy opomenul některé položky započítat nebo je započítal v menším rozsahu, než bylo možné.

Krajský soud nepostupoval správně ani při právním posouzení a při ukládání trestu. Pokud by byly správné jeho závěry o činu obviněného, nešlo by o přípravu k trestnému činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 7 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák., ale o pokus trestného činu podle § 8 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. K tomu, aby po jednání obviněného skutečně vznikla škoda na majetku v socialistickém vlastnictví, bylo sice třeba učinit ještě další úkony (uzavření kupní smlouvy, vyplacení peněz) a trvalo by to patrně delší dobu. Jestliže obviněný jako znalec ve svém posudku úmyslně přecenil nemovitost a posudek předal socialistické organizaci, uváděl tím v omyl tuto organizaci, k jejíž škodě chtěl obohatit manžele H. Taková forma nedokonaného trestného činu je již pokusem, neboť uvedení v omyl je znakem skutkové podstaty trestného činu podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. Obviněný by tedy již začal provádět jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání uvedeného trestného činu ve smyslu § 8 odst. 1 tr. zák. Tím by obviněný také vykonal vše, co pokládal za nezbytné pro dokonání trestného činu, a šlo by tedy o pokus ukončený.

Jestliže krajský soud při rozhodnutí o vině dospěl k závěru, že byly splněny podmínky § 88 tr. zák. pro použití vyšší trestní sazby podle § 132 odst. 4 tr. zák., nemohl současně použít při ukládání trestu ustanovení § 40 odst. 2 tr. zák. o mimořádném snížení trestu odnětí svobody. Okolnosti v tomto ustanovení uvedené – taková povaha a závažnost přípravy, za níž by bylo použití zákonem stanovené trestní sazby nepřiměřeně přísné – jsou okolnosti, které vyjadřují v podstatě tu skutečnost, že společenská nebezpečnost konkrétní přípravy k trestnému činu je nižší než jeho typová nebezpečnost.

Popsaná pochybení krajského soudu jsou takového charakteru, že bylo nezbytné v odvolacím řízení jeho rozsudek zrušit v celém rozsahu.

S rozhodnutím Nejvyššího soudu SSR však již nelze souhlasit, pokud po zrušení rozsudku krajského soudu věc vrátil podle § 260 tr. ř. krajskému prokurátorovi k došetření. Podle názoru Nejvyššího soudu ČSSR podstata odstranění vytýkaných nedostatků ve skutkových zjištěních bude spočívat v novém hodnocení již provedených důkazů. Jestliže přece jen vyvstane potřeba opětovně provést některý důkaz, bude jej moci provést bez obtíží sám krajský soud.

Pokud jde o ocenění rodinného domku postačí při respektování § 219 odst. 2 tr. ř. znovu zhodnotit podle zásad trestního řádu výpovědi obviněného, svědka ing. S. CSc., a znalce ing. G. B. a při rozhodování vycházet ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř. ze všech okolností, které z těchto důkazů vyplývají. Otázka, zda zařazení jednotlivých znaků a celého domu do I. třídy při řádném zjištění skutkového stavu odpovídá vyhlášce, je otázka právní, jejíž posouzení v nynějším stadiu trestního řízení náleží zcela soudu. V tomto směru závěry svědka ing. S., CSc., a znalce ing. G. B. nejsou rozhodující, a není proto třeba, aby si tyto osoby, jak požaduje Nejvyšší soud SSR, konfrontací vyjasnily vzájemné rozpory.

U ocenění ostatních částí nemovitosti je třeba především zhodnotit již provedené důkazy. U posouzení, zda nesprávné ocenění těchto částí nemovitostí provedl obviněný úmyslně, je třeba zejména hodnotit, zda charakter těchto nesprávností je takový, aby vylučoval možnost, že k nim došlo omylem proto, že obviněný měl, jak bylo objektivně zjištěno, k vypracování posudku velmi málo času. Pokud jde o zařazení plotů do vyšších tříd, než odpovídalo vyhlášce, je třeba též zvážit nezkušenost obviněného při oceňování nemovitostí a jeho nedostatečné odborné znalosti. Pro uvedený postup zjišťování subjektivní stránky činu obviněného stěží mohou nové důkazy přinést něco podstatného. Navíc je třeba připomenout, že od prodeje nemovitosti uplynula dlouhá doba a její stav

byl v souvislosti s jejím novým určením jako mateřské školy výrazně změněn. Z hlediska správnosti postupu podle § 260 tr. ř. je také důležité, že i v případě, že by se ukázalo nutné v novém řízení některý z důkazů požadovaných Nejvyšším soudem SSR provést, může tak učinit krajský soud bez obtíží sám. Provedení kteréhokoli z požadovaných důkazů není obtížné ani rozsáhlé.

Vrácení věci k došetření do přípravného řízení tedy nebylo potřebné a Nejvyšší soud SSR tím, že tak rozhodl, porušil zákon v ustanovení § 260 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSSR proto vyslovil, že napadeným usnesením Nejvyššího soudu SSR byl porušen v uvedeném směru zákon, a proto vadný výrok zrušil. Věc pak vrátil k novému projednání a rozhodnutí krajskému soudu v Košicích.

V novém řízení bude nutné, aby krajský soud naznačeným způsobem odstranil dosavadní nedostatky ve skutkových zjištěních a při právním posouzení skutku se řídil právními názory Nejvyššího soudu ČSSR. Pro úplnost je třeba dodat, že krajský soud postupoval správně, pokud nezapočítal do rozsahu trestné činnosti obviněného v rámci okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby ta nadhodnocení posudku obviněného, ke kterým došlo v důsledku jeho nedbalosti. K okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby lze podle § 6 písm. a) tr. zák. přihlížet, i když byly zaviněny z nedbalosti. V tomto případě se však jednání obviněného při ohodnocení nemovitostí skládalo z řady dílčích aktů, přičemž škoda, ke které by došlo v důsledku nedbalosti obviněného, by nebyla v příčinné souvislosti s tou částí nadhodnocení, kde jednal úmyslně ve smyslu základní skutkové podstaty trestného činu podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák.